

درس یازدهم ورود اسلام به ایران

پس از ظهور اسلام در شبه ی جزیره ی عربستان طولی نکشید اسلام به سرزمین ایران رسید حکومت ساسانیان سقوط کرد و دوران تازه ای در تاریخ ایران آغاز شد.

همزمان با ظهور اسلام در شبه جزیره ی عربستان، خسرو پرویز بر ایران حکومت می کرد وقتی پیامبر اسلام برای او نامه نوشت تا او را به دین اسلام دعوت کند اما خسرو پرویز دعوت پیامبر اسلام را نپذیرفت.

وقتی خسرو پرویز به دست پسرش کشته شد رقابت و دشمنی در درون دربار ساسانیان بیشتر شد به طوری که در مدت ۴ سال، بیش از ۱۰ نفر بر تخت شاهی نشستند.

اوضاع ایران در آستانه حمله اعراب مسلمان و علت سقوط حکومت ساسانی

تضعیف و روحیه و کاهش توان سپاهیان با شورش فرماندهان و دخالت آنها در رقابت های سیاسی

وجود نظام طبقاتی ناراضی بودن مردم، از بی عدالتی و تبعض های اجتماعی و مالیات های سنگین

قحطی و شیوع بیماری طاعون و وبا

از بین رفتن بخش وسیعی از زمین و مزارع حاصلخیز در بین النهرین به علت طغیان رودهای دجله و فرات

فتح ایران و سقوط ساسانیان

در زمان ابوبکر، خلیفه ی اول فرمان حمله به سرزمین های حکومت ساسانیان و امپراتوری روم شرقی را صادر کرد.

در دوران حکومت عمر بیشتر سرزمین های تحت حاکمیت ساسانیان به جز تبرستان، به دست اعراب مسلمان فتح شد. حملات وی به امپراتوری ایران در دوران ساسانی در مدت کمتر از ۲ سال موجب سقوط این حکومت شد.

ارتش ساسانی در **نبرد قادسیه** از سپاه مسلمانان شکست خورد. در این جنگ **رستم فرخزاد**، فرمانده ی سپاه ساسانی کشته شد و شهر **تیسفون** پایتخت ساسانیان به تصرف اعراب مسلمان افتاد.

در نبردی که در **نِهاوند** (در نزدیکی همدان) رخ داد، ضربه نهایی بر پیکر ارتش ساسانی وارد شد. با کشته شدن **یزدگرد سوم آخرین پادشاه ساسانی**، امپراتوری ساسانی به پایان رسید.

ایران در دوره ی خلافت امویان (بنی امیه):

حکومت بنی امیه دومین دوره از حکومت های اسلامی، بعد از وفات پیامبر اکرم (ص) است که توسط بنی امیه اداره شد که توسط بنی امیه اداره شد جد اعلای این خاندان (امیه بن عبد الشمس) بود به همین خاطر به آنها ((بنو عبد الشمس)) هم می گویند که این حکومت به رهبری معاویه بن ابی سفیان پایه گذاری شد.

در زمان حکومت (خلافت) بنی امیه اشراف روسران قبایل عرب بر بیشتر ولایت ایران حکومت می کردند و مرکز خلافت آنها در شهر شام بود بن امیه حکومت خود را بر پایه ی خشونت و ظلم و ستم بنا نهادند و زیاد به دستورات دینی پای بند نبودند.

بنی أمیه قوم خودشان را برتر از سایر اقوام می دانستند و اقوام غیر عرب را مورد توهین و تحقیر قرار می گرفتند و بیشتر منصب فرماندهی سپاه را داشتند.

قیام ایرانیان علیه حکومت بنی أمیه

مردم ایران از ظلم و ستم و قوم گرایی حکومت بنی أمیه خسته شده بودند و از هر فرصتی برای مبارزه با حکومت بنی أمیه استفاده می کردند. وقتی مختار ثقفی برای خونخواهی امام حسین (ع) قیام کرد ایرانیان به او پیوستند.

ایران در دوره ی خلافت عبّاسیان (بنی عبّاس)

خلافت عبّاسیان سومین خلافت اسلامی ای بود که پس ظهور پیامبر اسلام (ص) به قدرت رسید این خلافت توسط نوادگان عموی پیامبر اسلام، عباس بن عبد المطلب بنیان نهاده شد که به همین دلیل به خلافت عباسی شهرت یافت.

ابومسلم سردار ایرانی در خراسان قیام کرد و توانست حکومت بنی أمیه را شکست دهد و **سقاچ** از خاندان عبّاسیان را به رساند.

که سرانجام ابومسلم خراسانی به دست منصور عبّاسی به قتل رسید.

منصور خلیفه دوم عبّاسی، **شهر بغداد** را بنا کرد و آنها را مرکز خلافت عبّاسیان قرار داد.

برمکیان از خاندان مشهور ایرانی بودند که در دستگاه خلافت عباسی به قدرت رسیدند و در زمان خلافت هارون، عهده دار وزارت و حکومت ولایت شدند و سرانجام سرنوشتی مانند ابومسلم خراسانی دچار شدند.

ایرانیان مسلمان می شوند

سلمان فارسی نخستین ایرانی بود که در مدینه به حضور حضرت محمد (ص) رسید و به دین اسلام ایمان آورد. سلمان در جنگ احزاب (خندق) حضور داشت و پیشنهاد کرد برای دفاع از شهر مدینه در مقابل حمله ی مشرکان، خندقی حفر شود.

پیامبر اسلام (ص) درباره ی ایشان می فرماید: سلمان از اهل بیت ماست.

پیام اسلام، برابری و برادری بود. این پیام برای مردم ایران که از امتیازات طبقاتی اشراف ناخشنود بودند جذابیت فراوانی داشت.

حضور امام رضا (ع) و خواهرش حضرت معصومه (س) و برادرش شاه چراغ (ع) و دیگر امامزادگان در ایران، بر توجه و گرایش مردم ایران به دین اسلام بیشتر کرد.

خودآزمایی

- ✓ برمکیان وزیران چه حکومتی بودند؟
- ✓ نخستین ایرانی که به حضور پیامبر (ص) رسید و مسلمان شد که بود؟
- ✓ در کدام جنگ، ارتش ساسانی از اعراب مسلمان شکست خورد و تیسفون پایتخت ساسانیان به تسخیر اعراب درآمد؟

- ✓ علل سقوط سلسله ی ساسانیان و پیروزی مسلمانان را بیان کنید؟
- ✓ سلمان فارسی در جنگ احزاب چه پیشنهادی داد؟
- ✓ چه عواملی در دربار ساسانی روحیه سپاهیان را تضعیف می کرد؟
- ✓ ایران در آستانه حمله مسلمان چه مشکلاتی داشت؟
- ✓ چرا ایرانیان در بسیاری از قیام ها و شورش هایی که علیه امویان بود شرکت می کردند؟ توضیح دهید.
- ✓ قیام مختار ثقفی در کجا و به چه دلیلی رخ داد؟
- ✓ مرکز حکومت امویان کدام شهر بود؟
- ✓ فرمانده ارتش ساسانی که در نبرد قادسیه مقابل اعراب مسلمان ایستادگی کرد چه نام دارد؟
- ✓ مسلمانان در کدام نبرد ضربه ی نهایی را بر پیکر ارتش ساسانی وارد کرد؟
- ✓ عباسیان چگونه به قدرت رسیدند؟
- ✓ چه عواملی تأثیر زیادی بر توجه و گرایش مردم ایران به دین اسلام داشت؟

گروه مطالعات ناحیه یک اهواز